

KPS Studiebijeenkomst 8 februari 2011

Europa in relatie tot het Nederlands Pensioenstelsel

Dagvoorzitter Eric Bergamin opent de studiebijeenkomst 'Europa in relatie tot het Nederlands Pensioenstelsel' met een korte toelichting op de agenda van deze middag.

De kaders van het Groenboek Pensioenen

Gerard Heeres, deelnemer aan de werkgroep Groenboek, schetst de Europese ontwikkelingen om het Groenboek in de Europese context te plaatsen. De pensioensystemen in de Europese landen komen onder druk te staan. Niet alleen als gevolg van de financiële crisis, maar ook wegens de toename van de levensverwachting en de vergrijzing. Gerard toont verschillende diagrammen, afkomstig uit het Groenboek, die aantonen hoe in diverse landen de vergrijzing verloopt, wat het effect is van langer doorwerken, hoe de pensioenen zijn gedekt en het belang van (en de verschillen in) kapitaaldekking bij pensioenopbouw. Ook toont hij de verhouding in de diverse landen tussen het overheidspensioen en het 2^e pijlerpensioen. De samenhang tussen de getoonde diagrammen leidt tot de volgende conclusies in het Groenboek:

- De vergrijzing is een onontkoombaar gegeven;
- Veranderingen in pensioenstelsels zijn noodzakelijk
 - met een beter evenwicht tussen omslag- en kapitaaldekking
 - van defined benefit naar defined contribution en hybride systemen
 - met een geïntegreerde benadering vanuit een economisch, financieel en sociaal perspectief

Hoe kan de Europese Unie helpen om pensioendoelstellingen te realiseren?

Centraal of per land?

Gerard van 't Hoff en Henk-Jan Strang, eveneens deelnemers van de werkgroep Groenboek, geven toelichting op de vragen die de Europese Commissie (EC) in haar consultatiedocument heeft gesteld. Die vragen richten zich volgens de werkgroep op een tweetal hoofdpunten. Enerzijds stelt de Europese Unie (EU) de vraag hoe zij een bijdrage kan leveren aan de realisering van adequate, houdbare en transparante pensioenen in Europa. Anderzijds zijn vragen gesteld over de bevordering van mobiliteit en grensoverschrijdende activiteiten. Vanwege de enorme diversiteit ziet de werkgroep voor de Europese Commissie vooral een rol als facilitator voor het delen en verzamelen van kennis, informatie, visies en best practices en niet de rol van regelgever. De invulling van hervormingen moet door de landen zelf worden uitgevoerd. De werkgroep pleit in haar notitie daarom voor het definiëren van een begrippenkader op Europees niveau. Het begrip 'adequaat' zal voor ieder land anders ingevuld kunnen worden. Een toereikend pensioen hangt van diverse factoren af, zoals de economische ontwikkelingen, de sociale context, arbeidsverhoudingen, politieke ontwikkelingen en demografische ontwikkelingen. Daarnaast pleit de werkgroep ervoor dat de EU de samenwerking bevordert door uitwisseling van ervaringen, visies en scenario's. De werkgroep deelt met de Nederlandse overheid de mening dat het subsidiariteitsbeginsel een groot goed is dat moet worden voortgezet. Niet alles dient vanaf de EU te worden opgelegd en aangestuurd: regel de hervormingen per land.

Aangaande het thema mobiliteit onderschrijft de werkgroep het belang van vrij verkeer van kapitaal, diensten en arbeid. Mobiliteit mag niet leiden tot verlies van rechten. Mogelijk zou een Europees pensioenregister een praktisch handvat bieden voor de grensoverschrijdende werknemer.

‘Several nails in the coffin’

Adrian Jones, senior manager bij PwC Netherlands, gaf in zijn (Engelstalige) inleiding de aanwezigen een blik op de ontwikkelingen van het pensioenstelsel in de UK. Duidelijk is de overgang naar regelingen waarbij de risico's meer bij de deelnemers worden gelegd (DB naar DC). Tal van telkens weer nieuwe maatregelen hebben in de UK uiteindelijk geleid tot een dichtgetimmerde kist waarin het DB-stelsel ten grave werd gebracht. Veel van deze maatregelen en ontwikkelingen lijken ook herkenbaar in het Nederlandse systeem. Daarnaast kent de UK dezelfde mythes als die in Nederland voorkomen: een pensioenfonds kan niet meer losgezien worden van de werkgever. De illustrerende afbeelding van de mammoettanker en de sleepboot gaf duidelijk aan hoe afhankelijk het pensioenfonds uiteindelijk kan worden van de werkgever. Een andere mythe is die van de voorspelling van de levensverwachting: de toekomstige levensverwachting wordt bepaald door een 'toolbox' van diverse scenario's in plaats van één sterftetafel. Adrian adviseert derhalve duidelijk aan de deelnemer te communiceren dat pensioen onzeker is. Hij bracht vervolgens een aantal sterke punten naar voren in het huidige UK-pensioenstelsel, waarbij een zekere flexibiliteit in de toepassing van de regels een belangrijk item is. Hij eindigt met de oproep aan Nederland de leiding te nemen in het Europese pensioendebat.

Een karrenspoor van Europa naar Nederland

Pieter Kiveron, managing director van het Holland Financial Centre(HFC), gaat graag in op de uitnodiging van de vorige spreker om een voortrekkersrol te vervullen in het Europese pensioendebat. Deze voortrekkersrol acht hij plausibel wanneer hij kijkt naar het aandeel van Nederland in de internationale pensioenmarkt. Zowel kwantitatief als kwalitatief is Nederland één van de belangrijkste spelers als het gaat om pensioenvermogen en –kennis. Pieter noemt de 10 wapenfeiten waarop Nederland kan bogen:

- het eerste pensioenfonds werd al in 1881 opgericht,
- het 3-pijler pensioenstelsel,
- een diversiteit aan pensioensystemen (DB, CDC, DC, hybride),
- sociale partners hebben het roer in handen,
- toezicht door DNB en AFM,
- hoge mate van deelname (>90%) en een hoog vervangingsratio (50%),
- een scherp financieel toetsingskader,
- experts in asset management,
- pioniers in asset pooling en fiduciary management,
- eerste land met pensioenregister

Naast deze wapenfeiten is het vestigingsklimaat in Nederland een pluspunt. In het bidbook waarin een zestal speerpunten is uitgewerkt, beoogt HFC voldoende bouwstenen te leveren om het Nederlandse pensioenproduct succesvol te kunnen exporteren, in de hoop een karrenspoor te trekken van Europa naar Nederland als tegenhanger van het 'beleggingsspoor' dat inmiddels is ontstaan vanuit Nederland naar Luxemburg.

HFC roept de KPS op om ook mee te denken in het proces van het bidbook. Binnen KPS zal dit jaar de werkgroep 'Internationaal' van start gaan. Deze werkgroep in oprichting maakt graag gebruik van de oproep van HFC.

Vanuit de aanwezigen wordt de vraag aan HFC gesteld wat zij doen aan de regeldruk in Nederland die de concurrentiepositie kan ondermijnen. Pieter geeft aan dat hierover nauw overleg is met het ministerie van SZW en Financiën.